

PHƯƠNG PHÁP CASIO – VINACAL
BÀI 8. ĐẠO HÀM

1) KIẾN THỨC NỀN TẢNG

1. Lệnh tính đạo hàm cấp 1 : **SHIFT** **$\int \frac{1}{x}$**

2. Công thức tính đạo hàm cấp 2 : $y''(x_0) = \frac{y'(x_0 + 0.000001) - y'(x_0)}{0.000001}$

3. Dự đoán công thức đạo hàm bậc n :

- Bước 1 : Tính đạo hàm cấp 1, đạo hàm cấp 2, đạo hàm cấp 3
- Bước 2 : Tìm quy luật về dấu, về hệ số, về số biến, về số mũ rồi rút ra công thức tổng quát.

2) VÍ DỤ MINH HỌA

Bài 1-[Đề minh họa thi THPT Quốc Gian lần 1 năm 2017]

Tính đạo hàm của hàm số $y = \frac{x+1}{4^x}$

A. $y' = \frac{1 - 2(x+1)\ln 2}{2^{2x}}$

B. $y' = \frac{1 + 2(x+1)\ln 2}{2^{2x}}$

C. $y' = \frac{1 - 2(x+1)\ln 2}{2^{x^2}}$

D. $y' = \frac{1 + 2(x+1)\ln 2}{2^{x^2}}$

GIẢI

❖ **Cách 1 : CASIO**

➤ Chọn $x = 1.25$ rồi tính đạo hàm của hàm số $y = \frac{x+1}{4^x}$ Ta có :

$y'(1.25) = 0.3746\dots$ Sử dụng lệnh tính tích phân ta có :

SHIFT **$\int \frac{1}{x}$** **ALPHA** **)** **+** **1** **▼** **4** **x^a** **ALPHA** **)** **▶▶▶** **1** **.** **2** **5** **=**

$\frac{d}{dx} \left(\frac{x+1}{4^x} \right) \Big|_{x=1.25}$

-0.3746185104

➤ Nếu đáp án A đúng thì $y'(1.25)$ cũng phải giống y' ở trên . Sử dụng lệnh tính giá trị CALC ta có

$\frac{1}{x}$ **1** **=** **2** **(** **ALPHA** **)** **+** **1** **)** **ln** **2** **)** **▼** **2** **x^a** **2** **ALPHA** **)** **CALC** **1** **.** **2** **5** **=**

$\frac{1 - 2(x+1)\ln(2)}{2^{2x}}$

-0.3746185104

Ta thấy giống hệt nhau $\Rightarrow$ Rõ ràng đáp án đúng là A

Bài 2-[Thi thử báo Toán học tuổi trẻ lần 4 năm 2017]

Cho hàm số $y = e^x (3 - x^2)$. Đạo hàm của hàm số triệt tiêu tại các điểm :

A. $x = 1; x = 3$

B. $x = 1; x = 3$

C. $x = -1; x = 3$

D. $x = 0$

GIẢI

❖ **Cách 1 : CASIO**

- Ta hiểu : Đạo hàm bị triệt tiêu tại điểm $x = x_0$ tức là $f'(x_0) = 0$

Xét $f'(1) = 0 \Rightarrow x = 1$ thỏa $\Rightarrow$ Đáp số đúng là A hoặc B

$$\frac{d}{dx}(e^x(3-x^2))|_{x=1}$$

- Xét $f'(3) = 0 \Rightarrow x = 3$ thỏa $\Rightarrow$ Đáp số chính xác là A

$$\frac{d}{dx}(e^x(3-x^2))|_{x=3}$$

Bài 3-[Thi HK1 THPT Kim Liên – Hà Nội năm 2017]

Cho hàm số $y = 2016e^{x \ln \frac{1}{8}}$. Khẳng định nào sau đây là khẳng định đúng ?

- A. $y' + 2y \ln 2 = 0$ B. $y' + 3y \ln 2 = 0$ C. $y' + 8y \ln 2 = 0$ D. $y' + 8y \ln 2 = 0$

GIẢI

❖ **Cách 1 : CASIO**

- Chọn $x = 1.25$ rồi tính đạo hàm của hàm số $y = 2016e^{x \ln \frac{1}{8}}$. Ta có : $y'(1.25) = 0.3746 \dots$ Lưu giá trị này vào biến A cho gọn.

$$\frac{d}{dx}(2016e^{x \ln(1 \div 8)}) \text{ Ans} \rightarrow A$$

- Tính giá trị của y tại $x = 1.25$. Ta có $y(1.25) =$ Nếu đáp án A đúng thì $y'(1.25)$ cũng phải giống y' ở trên. Sử dụng lệnh tính giá trị CALC ta có

$$2016e^{x \ln(1 \div 8)} \text{ Ans} \rightarrow B$$

Ta thấy $\frac{A}{B \ln 2} = 3 \Rightarrow A + 3B \ln 2 = 0 \Rightarrow$ Đáp án chính xác là B

$$\frac{A}{B \ln(2)}$$

Bài 4-[Thi thử THPT Quảng Xương –Thanh Hóa lần 1 năm 2017]

Tính đạo hàm cấp hai của hàm số sau $y = (1 - 2x)^4$ tại điểm $x = 2$ là /

A. 81**B. 432****C. 108****D. 216****GIẢI**❖ **Cách 1 : CASIO**

- Áp dụng công thức $f''(x_0) = \frac{f'(x_0 + \Delta x) - f'(x_0)}{\Delta x_0}$

Chọn $\Delta x = 0.000001$ rồi tính đạo hàm của hàm số $y = (1 - 2x)^4$. Tính $y'(2 + 0,000001) = A$.

SHIFT $\int$ ALPHA $\times 10^x$ $x^\square$ ALPHA $)$ ► sin ALPHA $)$ $)$ ► 0 + 0 $\cdot$ 0 0 1 =

SHIFT RCL (-)

$\frac{d}{dx}((1-2x)^4)|_{x=2}$ Ans→A

216.000432

216.000432

- Tính $f'(2) = B$.

◀ ◀ ◀ DEL DEL DEL DEL DEL DEL DEL DEL DEL DEL = SHIFT RCL $\frac{d}{dx}$ Math ▲

$\frac{d}{dx}((1-2x)^4)|_{x=2}$ Ans→B

216

216

Lắp vào công thức $f''(x_0) = \frac{f'(x_0 + \Delta x) - f'(x_0)}{\Delta x_0} = 432 \Rightarrow$ Đáp số chính xác là **B**

$\frac{A-B}{0.000001}$ Math ▲

A-B
0.000001

432.000247

Bài 5-[Thi Học sinh giỏi tỉnh Phú Thọ năm 2017]

Cho hàm số $f(x) = e^x \cdot \sin x$. Tính $f''(0)$

A. $2e$ **B. 1****C. 2****D. $2e$** **GIẢI**❖ **Cách 1 : CASIO**

- Áp dụng công thức $f''(x_0) = \frac{f'(x_0 + \Delta x) - f'(x_0)}{\Delta x_0}$

Chọn $\Delta x = 0.000001$ rồi tính đạo hàm của hàm số $f(x) = e^x \cdot \sin x$. Tính $y'(0 + 0,001) = A$.

(Chú ý bài toán có yếu tố lượng giác phải chuyển máy tính về chế độ Radian)

SHIFT $\int$ ALPHA $\times 10^x$ $x^\square$ ALPHA $)$ ► sin ALPHA $)$ $)$ ► 0 + 0 $\cdot$ 0 0 1 =

SHIFT RCL (-)

$$\frac{d}{dx}(e^x \sin(x))|_{x=0} \quad \text{Ans} \rightarrow A$$

$$\frac{500001}{500000} \quad \frac{500001}{500000}$$

➤ Tính $f'(0) = B$.

$$\frac{d}{dx}(e^x \sin(x))|_{x=0} \quad \text{Ans} \rightarrow B$$

$$1 \quad 1$$

Lắp vào công thức $f''(x_0) = \frac{f'(x_0 + \Delta x) - f'(x_0)}{\Delta x_0}$ 2 Đáp số chính xác là C

$$\frac{A-B}{0.000001}$$

$$1.999999618$$

Bài 6-[Thi Học sinh giỏi tỉnh Ninh Bình năm 2017]

Cho hàm số $y = e^x \sin x$, đặt $F = y'' + 2y'$ khẳng định nào sau đây đúng?

A. $F = 2y$

B. $F = y$

C. $F = y$

D. $F = 2y$

GIẢI

❖ Cách 1: CASIO

➤ Áp dụng công thức $f''(x_0) = \frac{f'(x_0 + \Delta x) - f'(x_0)}{\Delta x_0}$

Chọn $x = 2$, $\Delta x = 0.000001$ rồi tính đạo hàm của hàm số $y = e^x \sin x$. Tính $y'(2 + 0,001) = A$.

$$\frac{d}{dx}(e^{-x} \sin(x))|_{x=2} \quad \text{Ans} \rightarrow A$$

$$-0.1793792622 \quad -0.1793792622$$

➤ Tính $f'(0) = B$.

$$\frac{d}{dx}(e^{-x} \sin(x))|_{x=0} \quad \text{Ans} \rightarrow B$$

$$-0.1793793748 \quad -0.1793793748$$

Lắp vào công thức $f''(x_0) = \frac{f'(x_0 + \Delta x) - f'(x_0)}{\Delta x_0} = C$

$$\frac{A-B}{0.000001} \quad \text{Ans} \rightarrow C$$

$$0.112638413 \quad 0.112638413$$

➤ Tính $F = y'' + 2y' = C + 2B = 0.2461... = 2y \Rightarrow$ Đáp số chính xác là **A**

Bài 7 : Một vật chuyển động theo quy luật $S = \frac{1}{2}t^3 + 9t^2$ với thời gian $t(s)$ là khoảng thời gian tính từ lúc vật bắt đầu chuyển động và $S(m)$ là quãng đường vật đi được trong thời gian đó. Hỏi trong khoảng thời gian $10(s)$ kể từ lúc bắt đầu chuyển động, vận tốc lớn nhất của vật đạt được bằng bao nhiêu ?

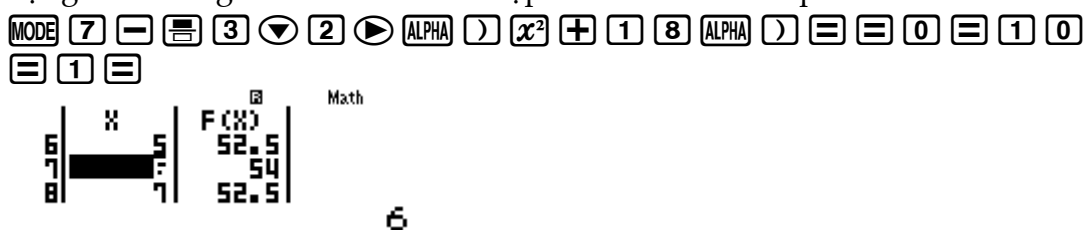
- A. $216(m/s)$ B. $30(m/s)$ C. $400(m/s)$ D. $54(m/s)$

GIẢI

❖ **Cách 1 : CASIO**

➤ Ta hiểu : trong chuyển động biến đổi theo thời gian thì quãng đường là nguyên hàm của vận tốc hay nói cách khác, vận tốc là đạo hàm của quãng đường $\Rightarrow v(t) = \frac{3}{2}t^2 + 18t$

➤ Để tìm giá trị lớn nhất của $v(t)$ trong khoảng thời gian từ 0 đến $10(s)$ ta sử dụng chức năng MODE 7 với thiết lập Start 0 End 10 Step 1

Ta thấy ngay vận tốc lớn nhất là $54(m/s)$ đạt được tại giây thứ 6
 $\Rightarrow$ Đáp số chính xác là **D**

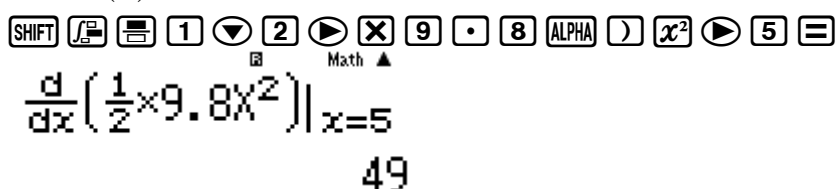
Bài 8 : Một vật rơi tự do theo phương trình $S = \frac{1}{2}gt^2$ với $g = 9.8(m/s^2)$. Vận tốc tức thời của vật tại thời điểm $t = 5s$ là :

- A. $122.5(m/s)$ B. 29.5   C. $10(m/s)$ D. $49(m/s)$

GIẢI

❖ **Cách 1 : CASIO**

➤ Ta hiểu : Vận tốc tức thời trong chuyển động biến đổi tại thời điểm $t = t_1$ có giá trị là $S'(t_1)$

Ta thấy vận tốc tại $t_1 = 5$ là 49 $\Rightarrow$ Đáp số chính xác là **D**

BÀI TẬP TỰ LUYỆN

Bài 1-[Đề minh họa thi THPT Quốc Gian lần 1 năm 2017]

Tính đạo hàm của hàm số $y = 13^x$

- A. $y' = x.13^{x-1}$ B. $y' = 13^x \cdot \ln 13$ C. $y' = 13^x$ D.

$$y' = \frac{13^x}{\ln 13}$$

Bài 2-[Thi thử báo Toán học tuổi trẻ lần 4 năm 2017]

Đạo hàm của hàm số $y = 2^x \cdot 3^x$ bằng :

- A. $6^x \ln 6$ B. 6^x C. $2^x + 3^x$ D.
 $2^{x-1} + 3^{x-1}$

Bài 3-[Thi thử chuyên Nguyễn Thị Minh Khai lần 1 năm 2017]

Cho hàm số $f(x) = \ln|\cos 3x|$ giá trị $f'\left(\frac{\pi}{12}\right)$ bằng :

- A. 3   B. 3   C. 2   D. 1

Bài 4 : Cho hàm số $f(x) = \frac{x^3}{3} + \frac{x^2}{2} + x$. Khi đó tập nghiệm của bất phương trình

$f'(x) \leq 0$ là :

- A. $(0; +\infty)$ B. $[2; 2]$ C. $(-\infty; +\infty)$ D. Không
 có m thỏa

Bài 5 : Cho hàm số $f(x) = x.e^{x^2}$. Khi đó $f''(1)$ bằng :

- A. $10e$ B. $6e$ C. $4e^2$ D. 10

Bài 6 : Tính vi phân của hàm số $y = \sin x$ tại điểm $x_0 = \frac{\pi}{3}$

- A. $dy = \frac{\sqrt{3}}{2} dx$ B. $dy = \frac{1}{2} dx$ C. $dy = \cos x dx$
 D. $dy = \cos x dx$

Bài 7 : Đồ thị hàm số $y = ax^3 + bx^2 + x + 3$ có điểm uốn $I(2; 1)$ khi :

- A. $a = \frac{1}{4}; b = \frac{3}{2}$ B. $a = \frac{3}{2}; b = 1$ C. $a = \frac{1}{4}; b = \frac{3}{2}$
 D. $a = \frac{1}{4}; b = \frac{3}{2}$

Bài 8 : Cho hàm số $y = \frac{\sin^3 x + \cos^3 x}{1 - \sin x \cos x}$. Khi đó ta có :

- A. $y'' = y$ B. $y'' = y$ C. $y'' = 2y$
 D. $y'' = 2y$

LỜI GIẢI BÀI TẬP TỰ LUYỆN**Bài 1-[Đề minh họa thi THPT Quốc Gian lần 1 năm 2017]**

Tính đạo hàm của hàm số $y = 13^x$

A. $y' = x.13^{x-1}$

B. $y' = 13^x \cdot \ln 13$

C. $y' = 13^x$

D.

$$y' = \frac{13^x}{\ln 13}$$

GIẢI

- Chọn $x = 2$. Tính $y'(2) = 433.4764... = 13^2 \cdot \ln 13 \Rightarrow$ Đáp án chính xác là B

SHIFT $\int$ 1 3 x^y ALPHA $\frac{\square}{\square}$ $\rightarrow$ $\rightarrow$ 2 $=$

Math $\blacktriangle$

$$\frac{d}{dx}(13^x)|_{x=2}$$

433.4764414

Bài 2-[Thi thử báo Toán học tuổi trẻ lần 4 năm 2017]

Đạo hàm của hàm số $y = 2^x \cdot 3^x$ bằng :

A. $6^x \ln 6$

B. 6^x

C. $2^x + 3^x$

D.

$2^{x-1} + 3^{x-1}$

GIẢI

- Chọn $x = 3$ tính $y'(3) = 387.0200... = 6^3 \ln 6 \Rightarrow$ Đáp số chính xác là A

SHIFT $\int$ 2 x^y ALPHA $\frac{\square}{\square}$ $\rightarrow$ $\times$ 3 x^y ALPHA $\frac{\square}{\square}$ $\rightarrow$ $\rightarrow$ 3 $=$

Math $\blacktriangle$

$$\frac{d}{dx}(2^x \times 3^x)|_{x=3}$$

387.0200454

Bài 3-[Thi thử chuyên Nguyễn Thị Minh Khai lần 1 năm 2017]

Cho hàm số $f(x) = \ln|\cos 3x|$ giá trị $f'\left(\frac{\pi}{12}\right)$ bằng :

A. 3

B. 3

C. 2

D. 1

GIẢI

- Tính $(\ln|\cos 3x|)' = \frac{1}{|\cos 3x|}(|\cos 3x|)'$
  - Tính $(|\cos 3x|)' = (\sqrt{\cos^2 3x})' = \frac{1}{2\sqrt{\cos^2 3x}}(\cos^2 3x)' = \frac{3\cos 3x \sin 3x}{|\cos 3x|}$
- $$\Rightarrow (\ln|\cos 3x|)' = \frac{3\sin 3x \cos 3x}{|\cos 3x|^2}$$
- $$\Rightarrow y'\left(\frac{\pi}{12}\right)$$

SHIFT MODE 4 $\frac{\square}{\square}$ $-$ 3 sin 3 ALPHA $\frac{\square}{\square}$ $\rightarrow$ cos 3 ALPHA $\frac{\square}{\square}$ $\rightarrow$ $\blacktriangledown$ SHIFT hyp cos 3

ALPHA $\frac{\square}{\square}$ $\rightarrow$ $\rightarrow$ x^2 CALC SHIFT $\times 10^x$ $\div$ 1 2 $=$

Math $\blacktriangle$

$$\frac{-3\sin(3X)\cos(3X)}{|\cos(3X)|^2}$$

-3

$\Rightarrow$ Đáp số chính xác là A

Bài 4 : Cho hàm số $f(x) = \frac{x^3}{3} + \frac{x^2}{2} + x$. Khi đó tập nghiệm của bất phương trình $f'(x) \leq 0$ là :

- A. $(0; +\infty)$ B. $[2; 2]$ C. $(-\infty; +\infty)$ D. Không có m thỏa

GIẢI

- Tính $y' = x^2 + x + 1$. $y' \leq 0 \Leftrightarrow x^2 + x + 1 \leq 0$
- Nhắm được luôn hoặc sử dụng tính năng giải bất phương trình MODE INEQ

MODE $\blacktriangledown$ 1 1 4 1 = 1 = 1 = =

No-Solution

$\Rightarrow$ Đáp số chính xác là D

Bài 5 : Cho hàm số $f(x) = x.e^{x^2}$. Khi đó $f''(1)$ bằng :

- A. $10e$ B. $6e$ C. $4e^2$ D. 10

GIẢI

- Tính $f'(1+0.000001)$ rồi lưu vào A

SHIFT $\frac{1}{x}$ ALPHA $\square$ X ALPHA $\times 10^x$ x^n ALPHA $\square$ x^2 $\blacktriangleright$ $\blacktriangleright$ 1 + 0 . 0 0 0 0 0 0 0 0 1 = SHIFT RCL ( ) Math $\blacktriangle$

$\frac{d}{dx}(x \times e^{x^2})|_{x=1+0}$ Ans $\rightarrow$ A

8.154872668

8.154872668

- Tính $f'(1)$ rồi lưu vào B

$\blacktriangleleft$ $\blacktriangleleft$ $\blacktriangleleft$ DEL DEL DEL DEL DEL DEL DEL DEL DEL DEL = SHIFT RCL ( ) Math $\blacktriangle$

$\frac{d}{dx}(x \times e^{x^2})|_{x=1}$ Ans $\rightarrow$ B

8.154845485

8.154845485

- Thiết lập $y'' = \frac{f'(1+0.000001) - f'(1)}{0.000001} = 27.1828... = 10e$

$\frac{\square}{\square}$ ALPHA ( ) = ALPHA $\square$ $\blacktriangledown$ 0 . 0 0 0 0 0 0 0 0 1 =

$\frac{A-B}{0.000001}$

27.18286827

$\Rightarrow$ Đáp số chính xác là A

Bài 6 : Tính vi phân của hàm số $y = \sin x$ tại điểm $x_0 = \frac{\pi}{3}$

- A. $dy = \frac{\sqrt{3}}{2} dx$ B. $dy = \frac{1}{2} dx$ C. $dy = \cos x dx$
D. $dy = \cos x dx$

GIẢI

- Từ $y = \sin x$ tiến hành vi phân 2 vế: $(y') dy = (\sin x)' dx \Leftrightarrow dy = (\sin x)' dx$
- Tính $(\sin x)'$ tại $x_0 = \frac{\pi}{3}$

$$\frac{d}{dx}(\sin(x)) \Big|_{x=\frac{\pi}{3}} = 0.5$$

$\Rightarrow$ Đáp số chính xác là B

Bài 7 : Đồ thị hàm số $y = ax^3 + bx^2 - x + 3$ có điểm uốn $I(2;1)$ khi :

- A. $a = \frac{1}{4}; b = \frac{3}{2}$ B. $a = \frac{3}{2}; b = 1$ C. $a = \frac{1}{4}; b = \frac{3}{2}$
D. $a = \frac{1}{4}; b = \frac{3}{2}$

GIẢI

- Hoành độ điểm uốn là nghiệm của phương trình $y'' = 0$

Tính $y' = 3ax^2 + 2bx + c \Rightarrow y'' = 6ax + 2b$.

$$y' = 0 \Leftrightarrow x = \frac{2b}{6a} = 2 \Leftrightarrow b = 6a \Rightarrow \text{Đáp số đúng là A hoặc C}$$

- Với $a = \frac{1}{4}; b = \frac{3}{2}$ tính tung độ của điểm uốn: $y(2) = 1$

$$-\frac{1}{4}x^3 - \frac{3}{2}x^2 - x + 3 = 1$$

$\Rightarrow$ Đáp số chính xác là A

Bài 8 : Cho hàm số $y = \frac{\sin^3 x + \cos^3 x}{1 - \sin x \cos x}$. Khi đó ta có :

- A. $y'' = y$ B. $y'' = y$ C. $y'' = 2y$
D. $y'' = 2y$

GIẢI

- Chọn $x = \frac{\pi}{12}$ Tính $y'(\frac{\pi}{12} + 0.000001)$ rồi lưu và A

$$\frac{d}{dx} \left(\frac{\sin^3(x) + \cos^3(x)}{1 - \sin(x)\cos(x)} \right) \Big|_{x=\frac{\pi}{12}} = 0.7071055564$$

Tính $y'(\frac{\pi}{12})$ rồi lưu và B

$\frac{d}{dx} \left(\frac{\sin(x)^5 + \cos(x)}{1 - \sin(x)\cos(x)} \right)$ Ans→B
0.7071067812   0.7071067812

Tính $y''\left(\frac{\pi}{12}\right) = \frac{A}{0.000001} = 1.2247... = y$

$$\frac{A-B}{0.000001}$$

-1.224735667

- Tính $y\left(\frac{\pi}{12}\right) = \frac{\sqrt{6}}{2}$

 sin **ALPHA** **)** **)** **xⁿ** **3** **▶** **+** **cos** **ALPHA** **)** **)** **xⁿ** **3** **▼** **1** **-** **sin** **ALPHA** **)** **)**
cos **ALPHA** **)** **)** **CALC** **SHIFT** **x10^x** **÷** **1** **2** **=**

$$\frac{\sin(X) + \cos(X)}{1 - \sin(X)\cos(X)} = \frac{\sqrt{6}}{2}$$

⇒ Đáp số chính xác là **B**